

TJÄNSTESKRIVELSE

2018-10-05

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Boendeplan äldreomsorg 2019-2021

Dnr: 18/068

Sammanfattning av ärendet

Utifrån socialtjänstlagen 5 kapitlet §§ 4-6 upprättas årligen en boendeplan för särskilda boenden (vård- och omsorgsboenden) inom äldreomsorgen. Planen omfattar de kommande tre åren med utblick över kommande tioårsperiod och är ett underlag för Mål och budget.

Prognosen i föreliggande boendeplan visar att behovet av lägenheter i vård- och omsorgsboende ökar under planeringsperioden. Behovet av lägenheter är något större än det som beräknades 2017. Beräknat på tioårsperioden ökar det totala behovet med cirka 120 lägenheter i vård- och omsorgsboende. I Mål och budget finns uppförandet av två nya vård- och omsorgsboenden inplanerade under prognosperioden. Ett vård- och omsorgsboende med 54 lägenheter är planerat till 2021 och ytterligare ett 2023. Sammantaget visar prognosen att det behövs ytterligare ett vård- och omsorgsboende 2026/2027.

Social- och omsorgskontoret föreslår att äldreomsorgsnämnden antar boendeplanen 2019-2021. Boendeplanen uppdateras årligen och är ett underlag för Mål och budget.

Beslutsunderlag

Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad den 5 oktober 2018

Social- och omsorgskontorets rapport daterad den 5 oktober 2018

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

De ekonomiska konsekvenserna beräknas i samband med beslut om Mål och budget.

Social- och omsorgskontorets förslag till äldreomsorgsnämnden:

1. Boendeplanen äldreomsorg 2019-2021 antas.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Lena Karlsson- Leksell

Kvalitets- och uppdragschef

Handläggare: Inga-Lena Palmgren
utredare
stab
Telefon (direkt): 08- 523 038 60
E-post: inga-lena.palmgren@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten

SÖDERTÄLJE KOMMUN Kommunstyrelsen	
2018 -10- 25	
Dnr	Rnr

YTTRANDE

2018-10-25

Kommunala pensionärsrådet

Äldreomsorgsnämnden

Boendeplan äldreomsorg 2019-2021

Dnr: ÄoN 18/064

Sammanfattning av ärendet

Kommunala pensionärsrådet (KPR) har tagit del av förslaget till boendeplan för äldreomsorgen 2019-2021. Nedan redovisas några rubriker som rådet anser vara av vikt.

Befolkningsprognos

Befolkningsprognosen visar tydligt hur andelen äldre ökar, särskilt de över 80 år, den största grupp som kommer att ha behov av vård- och omsorgsboende. Så har det varit ett antal år och så fortsätter det 10 år framåt.

Därför är det inte så konstigt att man i planen konstaterar att behovet av vård- och omsorgsplatser ökade mer än beräknat 2017. Även i tidigare Boendeplaners prognoser har det visat sig att behovet blivit större än beräknat. Både befolkningsprognosen och utbyggnadsprognosen har visat sig alltid vara i underkant.

Behov av vård- och omsorgsboende och utbyggnadsprognos

Med den utbyggnadsprognos som skisserats ser kommunala pensionärsrådet att det kommer att saknas platser under flera av åren under 10 år framåt.

I dag köper kommunen ca 41 platser/månad i andra kommuner. Kommunala pensionärsrådet förstår att det behövs extern placering i vissa fall, pga. specifika behov. Men, 41 personer/månad handlar inte bara om det. Det handlar om platsbrist i kommunen.

Konsekvensen av att köpa platser i andra kommuner blir att de personerna förblir kvar där. Man flyttar inte gärna en gång till. Det är vårdtagarna och deras anhöriga som får ta stöten när platserna inte räcker i kommunen.

Fast Södertälje kommun har lägre andel vård- och omsorgsboende jämfört med andra i länet klarar vi inte själva att fylla vårt behov, kanske är det därför hemtjänsten i Södertälje är så stor? Kommunens ambition måste vara att klara det. Kommunala pensionärsrådet anser att kommunen behöver en boendeplanering som täcker behovet av platser.

Med tanke på åren tillbaka i tiden: köp av platser i andra kommuner varje månad och statistik i underkant, kan kommunala pensionärsrådet inte se att kommunen riskerar överkapacitet. Överkapacitet skulle också kunna användas för att öka kvalitén.

Biståndsbedömning

2017 bifölls 77 % av ansökningar till vård- och omsorgsboende. Kommunala pensionärsrådet är inte nöjda med den siffran. Biståndsbedömningen är för sträng. Kommunala pensionärsrådet vill ha en värdigare bedömning. Kommunala pensionärsrådet vet att det inte är lätt att bestämma sig för att ansöka till ett vård- och omsorgsboende och när man väl gör det finns det behov.

Korttidsboende

Anhörigstödet ökar. Det är då viktigt att det finns möjlighet till avlastning för anhörigvårdarna genom t ex korttidsboende. Det är olyckligt att använda korttidsboendeplatser till de som väntar på vård- och omsorgsboende. Minskar väntetiden för vård- och omsorgsboende kan ännu fler platser frigöras för korttidsboende.

Nya boendeformer

Det är positivt att få in en ny form av trygghetsboende. Nu kvarstår frågan om hur biståndsbedömningen skiljer sig åt mellan trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Andra frågor som måste besvaras: Kommer man att bli kvar i trygghetsboendet även när behoven blir dygnet runt? Hur ska alltså ”flödet” mellan dessa former se ut?

Förutom trygghetsboende behövs det andra former av äldreboende om det som kallas ”flyttkedjan” ska komma igång. Det behövs också icke- biståndsbedömda äldreboenden för de som känner sig ensamma/isolerade och är i behov av gemenskap. Kommunen behöver inte bara en Äldreomsorgsplan utan en Äldreboendeplan. Den bör vara en del av kommunens Översiktsplan och ingå i kommunens Bostadsförsörjningsansvar, enligt lag 2000: 1383.

Kommande vård- och omsorgsboende

Kommande vård- och omsorgsboende planeras för 54 personer. Är det planerat ett tillagningskök i det? Det är vår absoluta uppfattning att det ska vara det, i likhet med nybyggda skolor.

Är nästa boende tänkt att bli ett kombinerat trygghets- och vård- och omsorgsboende? Kommunala pensionärsrådet vill vara delaktiga i arbetet med kommande boenden.

Ulla Rygin (S)

Ordförande kommunala pensionärsrådet

Agneta Enbom Holz (PRO)

Ledamot kommunala pensionärsrådet

Handläggare: Suzanna Råberg
Samordnare kommunala pensionärsrådet
Kommunstyrelsens kontor
Telefon (direkt): 08 – 523 049 79
E-post: suzanna.raberg@sodertalje.se

Rapport | 2018-10-05

Boendeplan 2019-2021

Äldreomsorgen

Dnr 18/068

Inga-Lena Palmgren
utredare
stab
telefon(direkt) 08-523 038 60

Lisa Mattsson
strateg
stab
telefon(direkt) 08-523 034 22

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
1. Bakgrund och nuläge vård- och omsorgsboende	4
1.1 Beslut om bistånd och andel i vård- och omsorgsboende	5
1.2 Icke verkställda beslut	5
1.3 Korttidsboende	6
1.4 Antal lägenheter i vård-och omsorgsboende	7
1.5 Status på boenden i egen regi	7
1.6 Översiktsplan.....	7
1.7 Nya boendeformer - Uppdrag avseende behovet av boende anpassat till äldre	8
2. Att beräkna behov av platser i vård-och omsorgsboende	8
3. Befolkningsprognos	9
3.1 Nyttjandegrad	10
4. Prognos utbyggnadsbehov	11
4.1 Konsekvenser av strategier för att hantera utbyggnadsbehov av vård- och omsorgsboende	12
5. Avslutande diskussion	14

Bilagor

Bilaga 1 Befolkningsprognos 2018-2027 åldergruppen 65- w (och äldre)

Sammanfattning

Utifrån socialtjänstlagen 5 kapitlet §§ 4-6 upprättas årligen en boendeplan för särskilda boenden (vård- och omsorgsboenden) inom äldreomsorgen. Planen omfattar de kommande tre åren med utblick över kommande tioårsperiod.

Behovet av särskilda boendeplatser är svårt att beräkna exakt. Det hänger ihop med faktorer som äldres hälsa, ökad livslängd och tillgång till anpassade bostäder men också med äldreomsorgens insatser som helhet. Teknikutvecklingen ger också nya möjligheter till tryggare boende och ökad självständighet.

Boendeplanen uppdateras årligen och är ett underlag för Mål och budget. Prognosen i föreliggande boendeplan visar att behovet av lägenheter i vård- och omsorgsboende ökar under planeringsperioden. Behovet av lägenheter är något större än det som räknades fram 2017. Beräknat på tioårsperioden ökar det totala behovet med cirka 120 lägenheter i vård- och omsorgsboende. I Mål och budget finns två nya vård- och omsorgsboenden inplanerade under prognosperioden. Sammantaget visar prognosen på att det trots två nya boenden kommer vara viss brist på boendeplatser 2026.

Ett vård- och omsorgsboende kan drivas av kommunen i egen regi eller av privata utförare, genom avtal baserade på lagen om offentlig upphandling (LOU) eller lag om valfrihetssystem (LOV). Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträde 2016-06-17, § 140 att anta en strategi för hantering av alternativa driftsformer inom vård- och omsorgsboenden. Strategin innehåller ett antal frågeställningar som ska analyseras och sammanställas i ett faktaunderlag inför varje aktuellt projekt. I Mål & Budget 2018- 2020 finns beslut om att bygga ett vård- och omsorgsboende med 54 lägenheter 2021. Det finns också angivet att en utbyggnad ska ske 2023. Kommunstyrelsen beslutade i februari 2018 att det vård- och omsorgsboende som ska vara uppfört till 2021 ska byggas och drivas i egen regi.

1. Bakgrund och nuläge vård- och omsorgsboende

I socialtjänstlagen finns särskilda bestämmelser om äldre i 5 kapitlet §§ 4-6. I lagen fastslås att kommunen ska planera sina insatser för äldre och inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.

Äldreomsorgsnämnden upprättar årligen en boendeplan för den kommande treårsperioden med uppskattat behov av utbyggnad för kommande tioårsperiod¹. Boendeplanen är ett underlag för budgetarbetet och utgångspunkten är befolkningsprognosen som årligen fastställs av kommunstyrelsen.

Socialstyrelsen konstaterar i sin nationella rapport *Vård och omsorg om äldre – Lägesrapport 2018* att allt fler personer 65 år eller äldre med större behov av vård och omsorg bor kvar i det ordinära boendet, men att ökningen har stannat av de senaste åren. Fler kvinnor än män bor på vård- och omsorgsboende.

I lägesrapporten 2018 redovisas också att nästan hälften av kommunerna i Sverige uppger att de har balans i utbudet av särskilda boendeformer för äldre personer, vilket är ungefär lika många som 2016. Däremot har antalet kommuner som bedömer att de har ett överskott på särskilda boendeformer minskat, från 21 till 15 kommuner. I rapporten redovisas också att något fler kommuner nu bedömer att de har ett underskott på särskilda boendeformer för äldre.

---

¹ I Boendeplan 2019-2021 behandlas inte frågan om äldres hemlöshet.

1.1 Beslut om bistånd och andel i vård- och omsorgsboende

För att få en plats i vård- och omsorgsboende görs en ansökan till kommunens myndighetsenhet. Biståndshandläggaren bedömer om behov av boende föreligger i enlighet med lagstiftning och riktlinjer. Beslut om bistånd till vård- och omsorgsboende föregås alltid av ett möte mellan biståndshandläggare och brukare. 2017 bifölls 77 procent av ansökningarna om plats i vård- och omsorgsboende².

Externa placeringar görs på grund av specifika behov som inte kan tillgodoses av boenden i egen regi, eller för att täcka tillfälliga behov. Hur många som är placerade hos extern aktör varierar över tid. I genomsnitt var 41 personer placerade externt per månad under 2017.

Södertälje har en lägre andel i vård- och omsorgsboende jämfört med övriga kommuner i Stockholms län. För gruppen 80+ kan en svag ökning noteras sedan 2015.

Tabell 1

Andel i vård- och omsorgsboende fördelat på 65-79 år och 80- w, 2015-2017 Källa: KOLADA

Invånare 65-79	2015	2016	2017
Stockholms län	1,1	1,1	1,2
Södertälje	1,0	1,0	1,0
Invånare 80+	2015	2016	2017
Stockholms län	12,9	12,8	12,4
Södertälje	9,2	9,9	10,2

1.2 Icke verkställda beslut

Kommuner ska inom skälig tid verkställa sina beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) och insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppgifter från kommun- och landstingsdatabasen (Kolada) visar att den genomsnittliga tiden från beslut till verkställighet i Södertälje har minskat till 67 dagar 2017, jämfört med 2016 då den var 90 dagar. Detta kan jämföras med Socialstyrelsens nationella uppföljning, redovisad i lägesrapport 2018, där den genomsnittliga tiden i riket var 56 dagar 2017 (en minskning med en dag jämfört med 2016).

En uppföljning av icke verkställda beslut görs varje vecka av Myndigheten för äldre och personer med funktionsnedsättning. Om ett beslut inte verkställts inom tre månader ska det rapporteras till äldreomsorgsnämnden (ÄON), kommunfullmäktige (KF) och till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Rapportering sker kvartalsvis.

² Uppgift från Myndigheten för äldre och personer med funktionsnedsättning

Om IVO bedömer att den enskilde har fått vänta oskäligt länge på att ett beslut ska verkställas kan myndigheten ansöka om utdömande av en särskild avgift hos förvaltningsrätten.

Andra kvartalet 2018 rapporterades åtta icke verkställda beslut i Södertälje till IVO. För fem personer var orsaken resursbrist och övriga tre hade avböjt erbjudande om plats.

1.3 Korttidsboende

Korttidsplats innebär enligt Socialstyrelsens termbank ”en bäddplats utanför det egna boendet avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt”. I Södertälje kommuns riktlinjer anges att insatsen korttidsboende ska ges som avlastning/växelvård för anhöriga. På grund av tillfälliga svårigheter att tillgodose behov av plats i vård- och omsorgsboende kan, i vissa fall, korttidsplatser används under väntetiden.

Korttidsvården redovisade 1 747 färre vårddyggn än planerat för 2017. Detta förklaras delvis av arbetet med ”Trygg och säker hemgång”, som arbetar med att få rätt insatser i hemmet i samband med hemgång från sjukhus, vilket har minskat behovet av placeringar på korttidsboende. Behovet av korttidsplatser minskade även på grund av att Wijbackens vård- och omsorgsboende öppnade nio nya platser.

För perioden januari till april 2018 har nettokostnaderna för korttidsvården ökat. Anledningen är att volymerna har ökat, framförallt i extern regi. Till viss del beror detta på att det finns brukare på korttidsplats i väntan på permanent boende i vård- och omsorgsboende.

1.4 Antal lägenheter i vård- och omsorgsboende

Kommunen har sedan den 1 juni 506 lägenheter i vård- och omsorgsboende (inkluderat Oxbackshemmet som är en entreprenad). Antalet korttidsplatser, på Artursberg, är 40 stycken (juni 2018). Av tabellen (tabell 2) nedan framgår antal lägenheter i vård- och omsorgsboende för äldre och i förekommande fall antal möjliga platser om boendeenheten har lägenheter för parboende.

Tabell 2

Antal lägenheter i vård och omsorgsboende

Boende	Antal lägenheter juli 2018	Totalt antal möjliga platser inkluderat parboende	Kommentar
Björkmossen	54	57	Start juni 2018
Glasberga	64	68	
Heijkensköldska gården	68	68	
Lillängen	30	31	
Ljungbacken	60	60	
Mariekällgården	97	97	
Oxbackshemmet	48	54	
Tallhöjden	51	51	
Wijbacken	34	35	
Summa	506	521	

De olika enheterna är spridda över kommunen, både på landsbygden och i centralorten. Enheterna är inriktade för att kunna möta olika omsorgsbehov och alla boenden kan ta emot varje omsorgstagare oavsett kön, etnicitet, religion, politisk åskådning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning.

1.5 Status på boenden i egen regi

För närvarande (oktober 2018) finns inget föreläggande från arbetsmiljöverket och något stort och omfattande renoverings- eller ombyggnadsprojekt på vård- och omsorgsboende är inte heller planerat.

Underhållsarbete och mindre renoveringar pågår kontinuerligt. Varje år tar Telge fastigheter fram en underhållsplan på varje vård- och omsorgsboende som de har i sitt bestånd. Telge fastigheter har uppdragit till en extern entreprenör att granska objekt via ronder och ska rapportera till fastighetsförvaltaren om de åtgärder som behöver göras.

1.6 Översiktsplan

Under de kommande 20 åren kommer Södertälje kommun att utvecklas med 20 000 nya bostäder.

Stadsdirektören har kommunstyrelsens uppdrag att ta fram en utbyggnadsstrategi som omfattar bostäder, infrastruktur och samhällsservice (förskolor, skolor, vård- och omsorgsboenden etc.).³

1.7 Nya boendeformer - Uppdrag avseende behovet av boende anpassat till äldre

Tillgång till olika boendeformer i en kommun kan underlätta för äldres boende och skapa flyttkedjor. Kommunen har uppmärksammat behovet av ytterligare boendeformer som bidrar till trygghet och gemenskap och har därför beslutat om att skapa ett mellanboende i form av biståndsbedömt trygghetsboende⁴. Mellanboendeformer för äldre som inte har behov av heldygnsvård antas ha en förebyggande effekt såtillvida att behov av vård- och omsorgsboende kan skjutas upp.

2. Att beräkna behov av platser i vård- och omsorgsboende

Behovet av särskilda boendeplatser är svårt att beräkna exakt. Det hänger ihop med faktorer som äldres hälsa, ökad livslängd och tillgång till anpassade bostäder men också med äldreomsorgens insatser som helhet. Teknikutvecklingen ger också nya möjligheter till tryggare boende och ökad självständighet. Förebyggande insatser har sedan länge framhållits för att skjuta upp vårdbehov. Här kan exempelvis ett biståndsbedömt trygghetsboende bidra till att minska kommande behov av vård- och omsorgsboende.

Demens är en av de vanligaste kroniska sjukdomarna hos personer över 65 år och inkluderar olika kliniska diagnoser som Alzheimers sjukdom och vaskulär demens. Vad gäller fördelningen av platser somatik/ demens i Södertälje anger myndigheten att behovet av demensplatser ökar. På längre sikt är utvecklingen dock mer svårbedömd. Mer än hälften av tillgängliga platser på kommunens vård- och omsorgsboenden är för personer med demenssjukdom. De särskilda behov som främst föranleder externa placeringar är psykiatriska och/eller missbruksrelaterade.

SKL har tillsammans med ett antal aktörer arbetat fram en rekommendation för kvalitet i vård- och omsorgsboende. En central del av denna är utvecklingen och användningen av välfärdsteknik. Tekniklösningarna kan användas som stöd för att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet. Välfärdsteknik används för att stödja i eget boende och därigenom förebygga vård- och omsorgsbehov och i vård- och omsorgsboende. Tekniken kan användas av personen själv, en närstående, personal eller någon annan i personens närhet. Några exempel på välfärdsteknik som används idag är digitala trygghetslarm, tillsyn via kamera, dörrlarm och sensorer för påminnelser. Sammantaget innebär detta att en trolig utveckling kan vara att fler kan bo kvar hemma med stöd av teknik samt att kvaliteten i vård- och omsorgsboende kan höjas, med hjälp av välfärdsteknik.

³ Kommunstyrelsen 2017-04-28 § 86

⁴ Biståndsbedömt trygghetsboende för äldre, prop. 2017/18:273

3. Befolkningsprognos

Befolkningsprognosen 2018-2027 är fastställd i kommunstyrelsen i maj 2018. Den åldersgrupp som kommer att öka mest bland personer 65 år och äldre är 80-84-åringarna, som vid prognosperiodens slut är personer födda på 1940-talet. Ökningen är ca 950 personer, eller 43 procent jämfört med prognosens startår. Åldersgruppen 65-69 år minskar i storlek i början av prognosperioden men kommer därefter att öka. Även antalet i åldersgruppen 85-89 år ökar mot slutet av prognosperioden. Antalet personer 90 år-w (och äldre) prognostiseras plana ut för att därefter öka svagt. Åldersgruppen 70-74 år kommer att minska fram till mitten av prognosperioden för att därefter öka till strax under antalet vid prognosens startår.

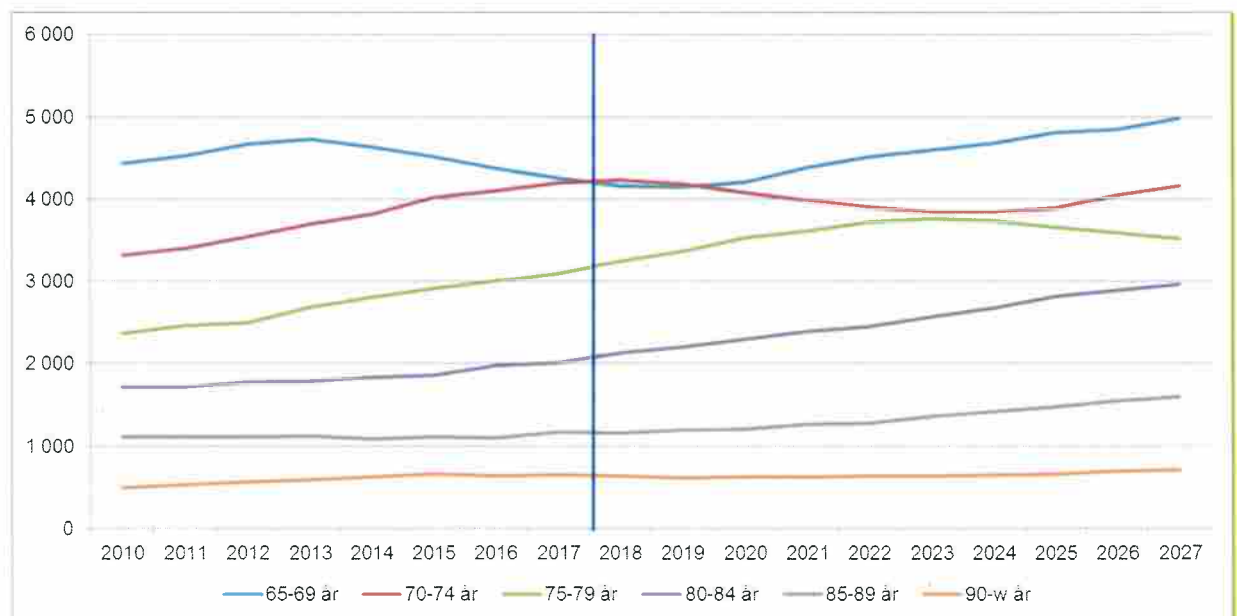
Totalt prognostiseras antalet personer 65 år och äldre att öka med 2 530 personer, eller 16,4 procent, jämfört med prognosens startår.

Det slutliga utfallet 2017 blev högre i de äldsta åldersgrupperna jämfört med prognosen. Orsaken till det är längre överlevnad jämfört med de antaganden om dödsrisker som gjordes.

SCB reviderar riksprognosen årligen och i år (2018) gjordes den större treårsrevideringen och det påverkar årets befolkningsprognos.

Figur 1:

Södertälje kommuns äldre befolkning, 65 år och äldre 2010-2017 samt prognostiserat antal 2018-2027. Källa: Kommunens statistik

Befolkningsprognosen i absoluta tal åldersgruppen 65-w redovisas i bilaga 1.

3.1 Nyttjandegrad

I strategisk planering avseende behov av särskilda boendeplatser används begreppet *nyttjandegrad*. Med nyttjandegrad avses här hur stor andel av befolkningen över 65 år som har en permanent bostad i vård- och omsorgsboende. Den beräknas efter statistik från tidigare år och den prognostiserade befolkningsutvecklingen. Utifrån detta görs en beräkning av behov av platser som kan ställas i relation till antalet tillgängliga platser.

Skillnaden i nyttjandegraden i åldersspannet 65år-w är av naturliga skäl stor. Medelåldern på vård- och omsorgsboende har de senaste åren varit runt 85 år. Enligt uppgifter från Kolada har medianåldern vid inflyttning på vård- och omsorgsboende de senaste åren varit 85 eller 86 år, liknande siffror gäller både för R9-kommunerna ⁵ och för Stockholms län.

I februari 2018 undersöktes nyttjandegraden i femårsklasser på vård- och omsorgsboenden i Södertälje, baserat på antalet verkställda beslut i februari 2018. Samma mätning gjordes i februari 2017. Tabell 3 visar att nyttjandegraden per femårsklasser är ungefär densamma vid de båda mätningarna:

Tabell 3

Nyttjandegrad i femårsklasser, andel av befolkningen (+65 år) med verkställda beslut om vård- och omsorgsboende i februari 2018 och februari 2017

Åldersklass	Andel på VoB Nyttjandegrad 2018	Andel på VoB Nyttjandegrad 2017
65-69	0,5 %	0,4%
70-74	1,1 %	1,0 %
75-79	1,7 %	1,6 %
80-84	5,2 %	5,0 %
85-89	10,4 %	9,6 %
90-w	27,9 %	29,0 %

Föreliggande prognos för behov av lägenheter i vård- och omsorgsboende utgår från fördelningen av verkställda beslut på vård- och omsorgsboende (oavsett regi) i februari 2018 och befolkningen i de olika åldersklasserna vid samma tidpunkt.

⁵ Resultatnätverket R9 har i uppdrag att ta fram mått som kan användas för att följa och jämföra utvecklingen i nio ungefär lika stora kommuner. Medverkande kommuner är Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Uppsala, Västerås och Örebro

4. Prognos utbyggnadsbehov

I Mål och budget 2018- 2020 finns beslut om att bygga ett vård-och omsorgsboende med 54 lägenheter 2021. Det finns också i förvaltningens förslag till Mål och budget 2019-2021 att ytterligare en utbyggnad ska ske 2023. Prognosen ger en indikation om att ytterligare ett vård- och omsorgsboende behövs i slutet av prognosperioden.

I nedanstående tabell redovisas den sammanställda beräkningen av utbyggnadsbehovet av lägenheter inom vård- och omsorgsboende fram till 2027. Beräkningen bygger på befolkningsprognos och nyttjandegrad enligt ovan och har sedan ställts i relation till antalet tillgängliga och planerade lägenheter för respektive år. Planerad utbyggnad är 54 lägenheter 2021 och lika många 2023. Av tabellen framgår att behovet av lägenheter i vård- och omsorgsboende ökar under planeringstiden. Behovet av lägenheter är något större än det som räknades fram 2017:

Tabell 4

Beräknat behov av lägenheter i vård- och omsorgsboende i relation till tillgängliga lägenheter (inklusive planerad utbyggnad 2021 och 2023) i egen regi.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Tillgängliga lägenheter	506	506	506	560	560	614	614	614	614	614
Beräknat behov	527	532	541	552	564	577	592	609	629	643
Över-/underskott enligt planerat byggande	- 21	- 26	- 35	8	- 4	37	22	5	- 15	- 29

Som tidigare framgått i kapitel 2 är det svårt att bedöma när verklig brist uppstår eftersom flera faktorer påverkar behovet av en plats i vård- och omsorgsboende. Exempel på det är tillgång till andra anpassade boendeformer, hälsoutveckling, nya medicinska landvinningar, förändringar i omvärlden och träffsäkerhet i befolkningsprognosen. Beräkningen bygger också på en oförändrad biståndbedömning.

4.1 Konsekvenser av strategier för att hantera utbyggnadsbehov av vård- och omsorgsboende

Av beräknat utbyggnadsbehov framgår att behovet av lägenheter/platser i vård- och omsorgsboenden ökar kontinuerligt under planeringsperioden och att ytterligare ett boende kommer att behövas till 2026/2027.

I Mål och Budget 2019-2021 planeras ett nytt vård- och omsorgsboende till 2021 och ytterligare ett 2023. De vård- och omsorgsboenden som planeras är med 54 lägenheter. Den storleken bedöms ha förutsättningar för god boendemiljö, god driftekonomi och ge bra underlag för personalplanering.

Ett centralt strategiskt val på längre sikt står mellan att bygga och driva vård- och omsorgsboenden i egen regi jämfört med att köpa platser av externa aktörer. Vad gäller det planerade boendet 2021 har kommunstyrelsen beslutat att detta ska byggas och drivas i egen regi.

Risken med att bygga ett helt nytt stort vård- och omsorgsboende är att det under en period blir viss överkapacitet. Alternativet för att lösa behovet av vård- och omsorgsboenden är då att köpa fler externa platser via avtal och inte bygga nytt i egen regi. Fördelen med det alternativet är en större flexibilitet. Att hantera köp av platser som en tillfällig lösning är dock inte problemfritt. Utifrån etiska, praktiska och juridiska skäl måste brukaren få behålla sin externa placering, även om det senare finns placeringmöjlighet i kommunens regi. Det bedöms med andra ord inte som ett alternativ att en brukare som en gång flyttat till en lägenhet i privata aktörers bestånd skulle tvingas att flytta igen beroende på överkapacitet i kommunens regi.

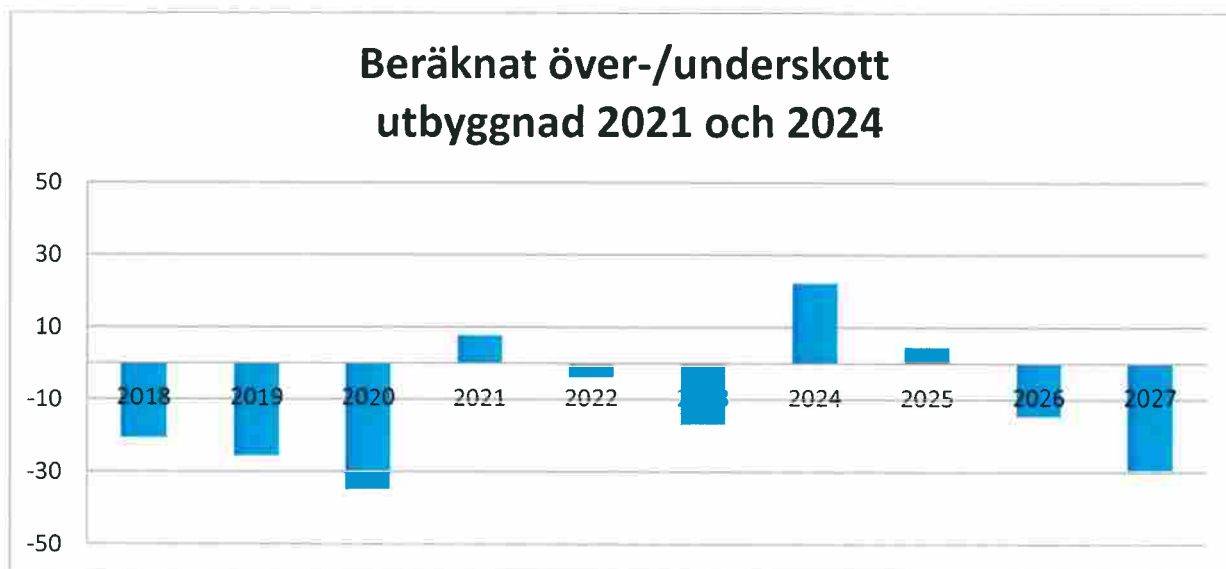
I nedanstående diagram, figur 2 och 3, illustreras beräknade konsekvenser av när utbyggnad av vård- och omsorgsboende sker. Båda beräkningarna utgår från att ett nytt vård- och omsorgsboende är färdigställt 2021. Beroende av vilket år nästa boende är klart ger det olika utfall avseende beräknat över- respektive underskott av lägenheter. Figur 2 och 3 nedan illustrerar de olika scenarierna. Av diagrammen framgår beräknat behov av lägenhet i vård- och omsorgsboende ställt i relation till när nya boenden ska byggas. Staplarna visar överskott (över nollstrecket) respektive brist (under nollstrecket).

Figur 2 Ett nytt vård- och omsorgsboende är färdigställt 2021(54 lägenheter) och ett 2023 (54 lägenheter)

Av figur 2 framgår att det blir överskott på lägenheter från 2023 och två år framåt om ett boende färdigställs 2023. Överskottet minskar successivt för att 2026 åter bli en brist. Beräkningen indikerar att det behövs ytterligare ett vård- och omsorgsboende 2026/2027.

Figur 3 Ett nytt vård- och omsorgsboende är färdigställt 2021(54 lägenheter) och ytterligare ett 2024 (54 lägenheter)

Av figur 3 framgår att det är en smärre brist på lägenheter 2022 och 2023 och överskott igen 2024 och 2025, om ett boende färdigställs 2024. Beräkningen indikerar precis om i ovanstående scenario att det behövs ytterligare ett vård- och omsorgsboende 2026/2027.

5. Avslutande diskussion

Det är viktigt att det finns en kommunövergripande strategi för hur befolkningsökningen av äldre ska hanteras för att uppnå en långsiktig hållbarhet inom äldreomsorgen som helhet men även framförhållning när det gäller eventuella investeringar eller strategier som påverkar andra delar av kommunkoncernen. Den prognostiserade ökningen av behov av platser från 2020 och framåt behöver hanteras i kommande boendeplaner. Befolkningsprognosen pekar på att ökningen kommer successivt och inte enbart kan hanteras i planering av nya boenden.

Ett flertal studier pekar också på att det kan finnas behov av fler olika boendeformer för äldre i framtiden. I valet av strategi för hur behovet av särskilda boendeplatser ska tillgodoses behöver övergripande strategier för äldreomsorgen beaktas. Exempelvis handlar det om kvarboende, strategier för korttidsboende och utveckling av **hemtagningsteam**. I vilken utsträckning kan vidareutvecklingen av hemtagningsteam minska behovet av korttidsboenden? En annan viktig faktor att ha med sig är eventuella förändringar i bostadsbedömningen. Skulle inriktningen ändras så att fler skulle beviljas insatsen vård- och omsorgsboende, påverkas platsbehovet.

Behovet av nya platser på vård- och omsorgsboende kan tillgodoses på olika sätt. Strategin hittills varit att planera in ett nytt boende när behovet ökar. Fördelelen med det är att behov kan lösas i nya fräscha lokaler och god utemiljö. Eftersom det är svårt att göra exakta beräkningar av kommande behov torde det vara nödvändigt att ha en viss flexibilitet, för att undvika en ojämn tillgång till platser över tid. Ett viktigt övervägande är därför hur många platser som ska drivas i egen regi.

Ytterligare ett alternativ att överväga kan vara att bygga ett nytt boende som är ett kombinationsboende som tillgodoser olika omsorgsbehov. Exempel på hur det kan se ut är att en del är ett traditionellt vård- och omsorgsboende och den andra delen ett boende som täcker äldres behov av trygghet men där det inte finns behov av omsorg dygnet runt. Utformningen av boendet kan göras så att det ger möjlighet till flexibla lösningar. Kvaliteten i vårdkedjan skulle öka om det finns alternativa lösningar när kvarboendet känns otryggt men det inte finns behov i av omsorg av dygnet runt.

Befolkningsprognos Södertälje kommun

Folkmängden i absoluta tal

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
65-69	4 253	4 160	4 150	4 210	4 380	4 515	4 600	4 680	4 810	4 845	4 980
70-74	4 198	4 225	4 185	4 080	3 985	3 900	3 835	3 835	3 890	4 035	4 150
75-79	3 107	3 245	3 360	3 535	3 615	3 720	3 755	3 730	3 655	3 585	3 515
80-84	2 013	2 125	2 205	2 290	2 385	2 455	2 570	2 675	2 815	2 885	2 965
85-89	1 167	1 150	1 195	1 205	1 260	1 280	1 360	1 415	1 475	1 545	1 590
90-w	642	635	615	620	620	635	630	645	660	690	710
Summa	15 380	15 540	15 710	15 945	16 245	16 505	16 750	16 980	17 305	17 580	17 910